

Zevachim 75 by Rabbi Aharon Sorscher

www.shasilluminated.org For more shiurim on any Masechta go to

דף עה

בענין ספק ספיקא שאפשר לברורי

(דף ע"ד ע"ב) כגון דאיערב בנפולה. והש"ך סי' ק"י בסופו הלכות ספק ספיקא אות ל"ה הביא מחלוקת הפוסקים אם ספק ספיקא שאפשר לברורי אם מחוייב לברר או דיכול לסמוך על ספק ספיקא, והק' דכל נפולה הוי ספק טרפה ולמה אין מתירין כשנתערב משום ספק ספיקא, ובשלמא למ"ד ספק א' בגוף ספק א' בתערובות אינו ספק ספיקא שפיר, אבל לר"ת דסבר דהוי ספק ספיקא למה אין מתירין ספק דרוסה משום ספק ספיקא. והש"ך תי' דא"א להביא קרבן משום ספק ספיקא דאחר שישחוט יתברר שהיה טרפה ואין זה הקרבה נא לפחית. והעולת שלמה תי' דלהמשנה דסובר דבעלי חיים נידחין א"כ מיד שהוא ספק טרפה אמרינן דחוי ופסול בתורת ודאי.

בענין סמיכה בספק קרבן

והא בעי סמיכה וכו'. ובפשוטו אינו יכול לסמוך מספק משום דהוי עבודה בקדשים, והשער המלך ריש הלכות מעשה קרבנות הק' מזה על רש"י דסובר דלמ"ד נשים סומכות רשות דיכול לסמוך בכל כחה, וכאן מבואר דא"א לסמוך מספק, ותי' דרש"י סובר דגם נשים יש להם מצוות סמיכה אלא שאינה חובה, משא"כ כאן דיש ספק א"א לסמוך מספק דאם הוא אינו בעלים עבר על איסור עבודה בקדשים.

בענין תערובות קרבן אנשים דאינו יכול להקריב משום סמיכה

בקרבן נשים וכו'. ואם הם קרבן אנשים מבואר בתוס' דירעו עד שיסתאב וכל האנשים יפדה קרבנם בכל מקום שהוא על בהמה. והרמב"ם הלכות פסולי מוקדשין פרק ו' הלכה ד' כתב דצריך להקנות חלקו לחבירו או שירעה עד שיסתאב, והרע"א כאן והרש"ש הק' האיך ליכול להקנות חלקו הא המוכר עולתו ושלמיו לא עשה ולא כלום. והמקדש דוד סי' י"ח כתב דהא דאינו יכול למכור הוא משום קדושת הקרבן הוא כבר לראובן וא"א לשנותו להיות קרבן שמעון, אבל כאן לאחר שנתערב וא"א להקריבו משום חסרון סמיכה א"כ הרי הם כמותרות דיכול לקובעו לשם אחרת. והרי"פ בספר המצוות לרס"ג עשין ק"י דף שנ"ט ע"ב בדפי הספר חידוש דאם מתחלת הקדשו לא הקדיש בדוקא לעצמו אלא למי שירצה ליתנו אז אף אחר ההקדש יכול ליתנו לאחר, וכוונת הרמב"ם הוא דאם הקדיש ע"ד ליתנו לאחר יכול להקנות חלקו ואם לאו ירעה עד שיסתאב.

בענין אם א"א להביא קרבן בלא סמיכה

תוד"ה והא בעי סמיכה. וא"ת ולוקמה בערל וטמא וכו' עיין כל הדיבור. והנה המפרשים הגיהו דקושיית תוס' הוא מ"ש בערל וטמא דמקריבים בלא סמיכה וכאן בתערובות אין מקריבין בלא סמיכה וכן בגיטין בשולח קרבן אין מקריבין בלא סמיכה. ותי' התוס' דאם יש עצה להקרבן אין מקריבין בלא סמיכה ואם אין עצה מקריבין בלא סמיכה, וכ"כ תוס' בגיטין דף כח:, אבל התוס' בפסחים דף סב. ד"ה ערל תי' דערל וטמא מיירי בקרבן עוף ובבכור ומעשר (וכנראה שלא דייק הלשון כל הזבחים) וסובר דאף גבי ערל וטמא אין מקריבין אם צריך סמיכה, וכן העתיק הכ"מ על הרמב"ם ביאת מקדש פ"ב הי"ב, אבל החק נתן כאן כתב דמסתמת לשון הרמב"ם לא משמע כן ומשמע דמיירי בכל קרבן.

והנה תוס' הק' גם על ערל למה מקריבין בלא סמיכה, והעיר על זה הגרי"ז למה לא יכול הערל ליכנס לעזרה, [ונראה דתוס' פסחים שם כתב דאתא כר' עקיבא דמרבה ערל כי טמא, וכנראה לר"ע יש איסור ביאת

מקדש גבי ערל].

בא"ד. ויש לתמוה ערל וטמא מ"ט משלחין קרבנותיהם וכו' ונראה לומר דבאותם שאין להם תקנה איירי כגון ערל שמתו אחיו מחמת מילה וכו' וטמא כגון זב ומצורע דאין רפואתן תלוי בעצמן עכ"ל. והעיר הגרי"ז דא"כ דלא מחשב זה תקנה למה הוי רעיה תקנה מי יימר דיפול בה מום אולי ימות קודם. עוד תי' התוס' דמיירי כגון שהיה עובר עליהם בבל תאחר וגם על זה העיר הגרי"ז דא"כ גם במשנתנו הא יהיה עובר בבל תאחר קודם שנפל בה מום אלא ע"כ כיון דמה שאינו מקריב הוא משום דא"א משום הסמיכה הוי אונס ואינו עובר בל תאחר.

ונראה לי לתרץ בהקדם יסוד מהאחרונים, דהנה תוס' כתב וז"ל וכן י"ל ביורש שמקריב קרבן אביו אע"פ שאינו סומך ולא אמרין הא בעי סמיכה עכ"ל. והק' הגרי"ז דמה חסרון כלל בקרבן יורש הא לא דמי לתערובות או לנמצא הבהמה דיש בעלים שצריכים לסמוך אלא שלא ידעין מי הוא הבעלים ולכן יש ביטול מצוות סמיכה, אבל ביורש היורש אינו סומך וליכא דין סמיכה בקרבן זה כלל והוי כקרבן נשים, ותי' הקה"י סי' מ"ו אות ו' דאולי ס"ל לתוס' דסמיכה הוי דין בהקרבן ולכן ביורש ג"כ יש חיוב סמיכה אלא שחסר לנו בעלים לקיים הדין. ותי' זה מתאים למ"ש הגרי"ז ריש תמורה דאף למ"ד יורש סומך אין זה משום דהוי בעל הקרבן אלא שהקרבן מחייב סמיכה מצד עצמו ודין זה יכול להתקיים ע"י יורש אף שאין הוא הבעלים. וע"ע בעמק ברכה דף קג. בדפי הספר שגם הוא הוכיח שהסמיכה הוא דין מצד הקרבן ובזה מיישב קושיית תוס' בקידושין דף ל"ז דלמה בעינן קרא דנשים אינם סומכות הא הוי מצות עשה שהזמן גרמא ותי' דכיון דסמיכה אינו חיוב על הבעלים אלא דין על הקרבן ולכן ליכא למיפטר משום מצוות עשה שהזמן גרמא.

ועל פי יסוד זה של האחרונים נראה לתרץ קושיית הגרי"ז דהנה יש ב' אופנים באין לה תקנה, חדא דאין תקנה להבעלים שיביאו קרבן, ובזה אף אם יש ספק אולי יכולים להביא מ"מ כל שא"א לקבוע זמן שיכולים להביא מיקרי אין לו תקנה ומביאים בלא סמיכה, אבל אם הבעלים יכולים להביא עוד קרבן רק קרבן זה לא יהיה תקנה להקרב אז רק בנמצא במגדל עדר שאין לה שום תקנה אז מביאים בלא סמיכה אבל בתערובות שיש תקנה עכ"פ ספקית ברעיה אין מביאין בלא סמיכה. ועל דרך זה יש ליישב קושייתו מבל תאחר, דיש ב' איסורים של בל תאחר חדא אם נדר ולא אפריש ועוד אם הפריש ולא הקריב, ואם הבעלים יכולים לקיים נדרם בקרבן אחר וכל הבל תאחר הוא מצד הקרבן דהפריש ולא הקריב אז אמרין כיון דא"א להביא הקרבן משום הסמיכה אין כאן בל תאחר, אבל אם הבעלים א"א לקיים חיובם בזמן אז מקריבים אף בלא סמיכה משום הבל תאחר דהבעלים ודו"ק.

ובעיקר קושיית התוס' מערל וטמא הנה מהרמב"ם מבואר דלאו דוקא זב או מצורע מבאין קרבן בלא סמיכה אלא אף טמא שרץ ולכן קשה למה יכול להביא בלא סמיכה, והאור שמח תי' דאם הקרבן מעולם לא היה נראה לסמיכה אין חסרון מלהביאו בלא סמיכה, וכעין תי' תוס' לחלק בין שני פסחים שנתערבו לשאר תערובות עיין שם.

בביאור דברי הבריתא אם נתן ד' מכולן יצא

ואם נתן מתנה מכל א' יצא ואם נתן ד' מכולן יצא. הנה הקרן אורה כתב דלא גרסינן תרווייהו, לרש"י לפנינו גרסינן רק ואם נתן מתנה אחת מכולן יצא ולא גרס אם נתן ד' מכולן יצא, ולרש"י שהביא התוס' (והוא נוסח הכת"י שבגליון) ולתוס' גרסינן רק אם נתן ד' מכולן יצא ולכן תוס' הק' רק מסיפא ולא מיניה וביה מהירשא. והחק נתן פי' דגרסינן תרווייהו ואם נתן מתנה א' יצא מיירי בחטאת וכב"ה ואם נתן ד' מכולן פי' שנים מזה ושנים מזה מיירי בעולה דבעינן עכ"פ מתנה א' שהוא שנים, [וזה חידוש דאף לב"ה דמתנה א' יצא מ"מ בעינן א' שהיא שנים]. והרש"ש פי' דאם נתן מתנה מכל א' יצא היינו אם הם בכוסות נפרדים, ואם נתן ד' מכולן יצא היינו שבללן וה"ה אם נתן א' אחר שבללן.

תוד"ה ואם נתן ארבע מכולן יצא. וי"ל דקאי על כל ד' חטאות ב' של יחיד וב' של ציבור וכו' עכ"ל. והק' החק נתן האיר משכחת זה, הא אין מביאין ב' חטאות ציבור ביום א' אלא או בראש השנה (דהיינו שעיר ר"ה ושעיר ר"ח) או בשבועות (שעיר המוסף ושעיר השתי הלחם), וביום טוב אין מביאין קרבן יחיד, ובשלמא לרש"י איכא

לאוקמי בראש חדש או בחול המועד אבל לתוס' קשה. והמצפה איתן תי' דמיירי דנתערבה שער נשיא בשעירי ע"ז שהם דציבור, אבל הח"נ דחה זה דשעירי ע"ז הם חטאות פנימיות וא"א ליתן מתנה מהם אם נתבלל הדם. ותי' הח"נ דמיירי בר"ח שהוא יום המילואים, ועיין חשק שלמה בהשמטות שנשמט למס' מנחות שכתב דתי' זה דוחק והוא תי' דמיירי בדיעבד ששחט חטאת יחיד ביו"ט דהדין הוא דכשר וזרק הדם ואוכל הבשר.